

ПРИМЉЕНО:	19 XI 1999
ОРГАНИЗ.ЈЕД.	Б Р О Ј
0603	329/5

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКОГ ФАКУЛТЕТА У НОВОМ САДУ

На седници Наставно-научног већа Природно-математичког факултета у Новом Саду, одржаној 22.07.1999., именовало је Комисију за предлагање оцене и одбрану докторске дисертације кандидата МР МЛАДЕНА СТАНОЈЕВИЋА, под насловом «ТУРИСТИЧКЕ ВРЕДНОСТИ ТОПЛИЧКОГ КРАЈА». Комисија је именована у саставу:

1. др Драгица Томка, ванр.проф. ПМФ-а у Новом Саду – ментор
2. др Јован Ромелић, ванр. проф. ПМФ-а у Новом Саду – председник
3. др Стеван Станковић, ред. Проф. Географског факултета у Београду- члан

Мр Младен Станојевић, је студије географије завршио 1971. године на Филозофском факултету у Приштини. Последипломске студије из области туристичке географије на Географском факултету у Београду 1974. године је завршио одбранивши магистарски рад под називом: «Топличка котлина и њен јужни обод, туристичко-географска проучавања». Од 1971. године ради као професор географије у гимназији у Прокупљу. До сада је објавио неколико научних и стручних радова из проблематике географско-туризмолошких проучавања Топличког краја.

На основу прегледа и оцене докторске дисертације мр Младена Станојевића, именована комисија подноси

ИЗВЕШТАЈ

Докторска дисертација садржи 258 страна текстуалног штампаног материјала разврстаног у 10 поглавља, са 24 слике, 11 графикона, 47 табела 1 литерарним цитатом, 1 прилогом и 50 библиографских јединица и 17 извора података. Дисертација је писана на српском језику латиничним писмом са кратким изводом на енглеском језику.

Уводни део рада садржи циљ, предмет и задатке истраживања којима кандидат упућује на основну хипотеза рада да Топлички крај (површине 2 230 км² са око 111 000 становника) поседује знатне туристичке потенцијале који до сада нису валоризовани, те нису ни имали одраза на привредни развој краја, али да се потенцијали могу претворити у реалне вредности правилном валоризацијом и тржишним наступом.

У дисертацији је коришћено више стручно-научних метода и техника географских и туризмолошких проучавања простора. Сем најчешћих, синтетичко-аналитичке и статистичких метода, кандидат је применио и сложен методски квалитативно-квантитативни компаративни методски поступак туристичке валоризације, којим се долази до реалних оцена потенцијала и туристичких вредности неког простора у смислу могућности туристичког активирања.

У другом поглављу анализиране су просторне и функционалне детерминанте саобраћајног и туристичко-географског положаја за које се оцењује да није најснажнији елеменат развоја овог краја, али да положај у близини транзитних комуникација и јаче развијених туристичких регија типа Копаоничке, могу да допринесу и активирању овог простора у случајевима развоја комплементарних привредних грана, па и туризма.

У једном од обимнијих поглавља, о природним карактеристикама Топличког краја, кандидат је пре свега изнео резултате анализе свих природних карактеристика као и

теренских истраживања, нарочито у домену просторних карактеристика као могућности изградње скијашких терена. У оцени вредности и могућности туристичког коришћења, кандидат је користио компаративни метод, поредећи природне карактеристике Топличког краја са карактеристикама других, више туристички афирмисаних крајева, а сличних карактеристика и потенцијала.

У четвртном поглављу, након кратког приказа историјског развоја овог краја издвојене су оне културне вредности за које је кандидат сматрао да могу бити елеменат туристичке понуде Топличког краја, а затим су, у поглављима пет и шест, анализирани и остале друштвено-географске вредности које могу бити од значаја за развој туризма и сродних привредних грана. Ту је оцењено да су управо друштвено-географски елементи они фактори који су до сада били ограничавајући фактори развоја Топличког краја, те у наредном периоду треба посветити много више пажње бољој организацији привреде, коришћењу потенцијала становништва, али и заштити животне средине. Истовремено је истакнуто да могући развој туризма, заснован на природним потенцијалима може бити и фактор који ће утицати на задржавање становништва и могући повратак становништва у овај крај.

У седмом поглављу, које се односи на материјалну базу туризма анализирани су смештајно-угостителјски капацитети по појединим туристичким местима, те је оцењено да су ови капацитети, по врсти, опремљености и организацији један од кључних ограничавајућих фактора развоја туризма, те да је њихова искоришћеност испод нивоа рентабилности пословања. Оваква ситуација је очигледна и у Пролом и Куршумлијској бањи које имају висок потенцијал у квалитету вода за развој бањског туризма, али материјална база не одговара овим потенцијалима.

Осмо поглавље дисертације се односи на показатеље досадашњег развоја туризма. Након приказа историјског развоја туризма, извршена је анализа основних параметара туристичког промета: броја туриста и остварених ноћења, као и изведеног показатеља дужине боравка. Анализа је урађена за десетогодишњи период по појединим местима Топличког краја која евидентирају туристички боравак. Резултати анализе указују на то да постигнути ефекти, финансијски и друштвени, од развоја туризма имају мањи удео у привредном и друштвеном развоју краја, него што би се могло очекивати на основу природних потенцијала. Од облика туризма, који се одвијају у Топличком крају могу се издвојити пре свега бањски туризам, са најбољим условима, али и постигнутим ефектима развоја, а затим транзитни, излетнички и екскурзиони туризам, док су најмање заступљени ловни, риболовни, сеоски и планински туризам за које постоје знатно повољнији, за сада неискоришћени услови.

У деветом поглављу, кандидат се бавио туристичком валоризацијом простора са циљем утврђивања потенцијала и праваца развоја туризма. Оцењено је да су потенцијали за развој туризма на регионалном нивоу мада поједине знаменитости типа Пролом бање, и Ђавоље вароши превазилазе регионалне иквире и имају атрактивност и међународног значаја. Највише услова за развој имају бањски туризам са центрима у Пролом и Куршумлијској бањи, а затим као комплементарни облици излетнички, спорско-рекреативни, зимски и летњи, са елементима боравка у очуваној сеоској средини. Основни предуслов за даљи развој туризма овог краја је економско јачање државе и појединаца, које би омогућило инвестиционо улагање у материјалну базу, као главну кочницу досадашњег развоја.

На крају дисертације, имајући у виду савремена катастрофална дешавања у нашој земљи, кандидат је дао осврт на последице бомбардовања Топличког краја, које ће утицати знатно на даље стагнирање развоја овог краја.

Из презентованог у овом Извештају, Комисија саопштава да је научни допринос ове дисертације следећи:

Овај рад за резултат има пре свега географско-туризмолошки монографски карактер. Искрпно, свеобухватно аутор је инвентарисао све оне ресурсе и потенцијале који имају утицај на развој туризма, било да су утицаји позитивни или негативни. У позитивне вредности аутор је истакао природне потенцијале и транзитни положај, а у ограничавајуће факторе истакао је демографске карактеристике и низак ниво привредне развијености. Ови фактори су довели до ниског нивоа туристичке изграђености, али и организованости простора.

Осим монографског изношења туристичких потенцијала, аутор је у дисертацији применио компаративни метод којим је дошао до упоредних вредности потенцијала овог краја и других, сличних туристичких, али већ афирмисаних простора, као што су познати бањски и планински центри у Југославији. На тај начин дисертација може послужити као реална основа за будуће планирање туристичког развоја.

Значајан научни допринос ове дисертације се огледа у могућности примене резултата дисертације при изради програма оживљавања овог простора и будућег привредног развоја. Туризам је сигурно једна од привредних грана која може бити фактор активирања појединих ресурса које је тешко активирати другим активностима. На тај начин туризам може бити подстицај за задржавање становништва и активирање других привредних грана.

ЗАКЉУЧАК

Докторска дисертација мр Младена Станојевића је ~~извесан~~ научни допринос монографском проучавању географско-туризмолошких вредности Топличког краја. Такође, дисертација ће извесно бити подстицај за даља туризмолошка, али и економска проучавања, која за циљ треба да имају коришћење природних и културолошких потенцијала овог краја у циљу задржавања становништва и привредног активирања овог краја са значајним географским положајем.

Полазећи од претходно наведених констатација Комисија је позитивно оценила дисертацију мр Младена Станојевића и предлаже да кандидат приступи одбрани.

У Новом Саду,

Комисија

20.10.1999.г.

др Јован Ромелић, ванр.проф. - председник

др Стеван Стајковић, ред.проф. - члан

др Драгица Томка, ванр.проф. - ментор